

Zavičajni putopis

Blatnim stazama papučkim

Već pola sata gacam blatnim stazama papučkim. Sinoć je kišilo i navlažilo sve staze. Virim kroz trnje gledajuć' ima li kakva divljač u blizini, no bilo je to samo ovčje blago jednog seljaka koji dandanas još tu živad drži. Nastavih dalje i uočih onaj oplećak što ga se još odmalena bojah, rekli su to je bušo. Sad je sasvim poderan, samo se još rukav obisio o tanki granak starog kestena. A rekli su mi stari i da ga je neki ostavio dok je rušio hrast za ogrjev.

Kamenje se obruši na mene, zamalo me u potok prebaci preko one strmine. Potok rički. Zimi bi nabujao, a sada voda jedva da siječe blatno korito.

Pričao mi tata kako su se tu prije svinje žirovale i to crne naše svinje. Imamo još svinje, ali ne crne. Hrane se one preko pogona, ma mi vam samo gledamo. Lipe su vam one za vidit', ali nisu ni ravne crnima. Jedino što je isto je što potok mršav rički i dalje poji naše svinje. Sad jedva da potok teče u toplije vrijeme.

Smetoh se nešto. Šuma više nije gusta k'o vlasi Slavonke jedne koja je kupila gljive ispod hrasta starog, sad srušenog. Eno ga! Izvalio se i trune. Po stazi obrušio se vjetar. Kroz prije nepregledne pute one šumetine ostalo je samo panjeva. Kraj mene prođe stroj za obradu drva i motorka za rušenje. E, lipo li ga znate! Stari sadili, a vi samo rušite... E, 'ko vam li dade tu motorku?! Previše se uznemirih pa se vratim u selo.

Koračam svojim uskim sokakom odma' spojenim sa šumom i da vam kažem, kokoši još uvijek 'odaju po avliji i šepure se k'o gazde. Ma i čukci još na lancima svezani laju i kuću čuvaju kadli gazda odluči otić' u grad. To vam je Podgorje moje! Nagranani sokaci, al' sve prazniji kuća bome! Neke se stare kuće čak i pokupovale, al' ima i onih što trunu k'o jedna kraj moje kuće... jadona... krov joj spao i stara pečena blatna cigla pretvara se u prah, a i u stanište kojekakvih gamadi. Al' ima tu i naprednih građevina! Eno, bunar što babaroga živi unutra, čak su ga i ofarbali al' samo rad' svatova. Stara trgovina više ne radi, ide pokretna, al' 'vam nikom ni ne treba. Ima svinja, krava, kokoši i jaja, a bostan plodan ima se za prodavat'. Ne prodaje se, naravno, u mom selu ne, to

vam se ostavlja za gradske fine guze koje vole domaće, kćerima podgoračkim. Dođu vam one za Božić i Uskrs, starci budu sretni ako dođu još bar jednom ak' slučajno imaju kakve krstitke, a nedo Bog sprovod! Kad dođu, ponesu pola podruma što se čuva zimnica u teglama. Pekmez, kisela paprika, krastavci, cikla ma sve se vrste isprobavaju. Ponesu vam one i rakije one što se u kazanu peče. Kazana u selu nema voze ga iz nekih drugih sela što valjda samo jedan imaju pa peče cilo selo.

Preko raskrišća nasrid sela uputih se uz crkvu, staru, sagrađenu u 16. st. i posvećenu sv. Kati, mučenici. Kod nas vam kirvaj bude 25. studenog. Dvadesetak licitara bi stajalo kraj doma i nudilo svakojake kerefeke, sad bude dva štanda i to sa još glupljim glupostima oku ugodnima, a kući beskorisnima.

Svakakvih se strojeva nagledah putem, od traktora do berača duhana. Seljaci se pomodernili i to žešće.

Nisu vam to više radovi jadrnih skorenih i žuljavih ruku, sad vam to sve željezne grdosije obrađuju. Dakako, ne može sve stroj, neke poslove ili ljudi žele sami ili stroj nije u stanju učiniti.

Stadoh u neku lokvu u Amidžanima. Ondi vam u zadnjem dijelu ni asfalta nema, a kiša takva kakva je, zauzela sve udubine i šupljine osiromašenog puta. Produžih višlje preko jednog dijela šuma do onih plodnih vinograda i vidikovca veleučilišnog. E koji vam je to pogled! Za ovo se vridilo rodit' tu. Ravnice se razbacale pa samo izmjenjuju šare pod zlaćanim suncem koje ih kupa pa obasjava sad crvenom, sad žutom bojom. Ovi dukati što gledam u njih stapaju se s podgoračkim vinogradima pa ljubomorno pokazuju lipote svoje. Diče se i prkose 'ko je lipši. Duša se puni pa skakuće svakud, ne zna kud bi pošla od lipote ove. Ne vidim kraj ravnica ovim. Preko puta Papuka legla i Požeška gora pa Dilj i Krndija s moje live... Vallis Aurea.

Baci to mene malo na razmišljanje. Zašto da ja idem od Slavonije moje?

Snažna ruka tamburaška žice kida, srce para... Bugarija ova što joj u krilu prebirem vlasi, glasno jeca nije li došla propast Slavonije moje?... Šaptom nogu kolo požeško zaigra i dušu ponositu slavonsku diči, uzdiže do raja nebeskoga. Dika moja mene pod orasom čeka, neda mi da idem u strana svita i reče: „Maro moja, spas'mo našu Slavoniju dovika!“

Napisah to jednom u busu pa sad malo zapitah ove čudi moje. Ne idem ja odavde, ma jok. Svirat ću ja dovika i Slavonijom mojom se dičit' pa nek se čude, nek se ljute, ma nek me kunu. Ostajem tu.

M. M.